

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2018
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 143/2017
populárny názov	právo na prístup k utajovanej skutočnosti
sudca spravodajca	Ludmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.08.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 3
analytická právna veta	<p>Na rozhodovanie podľa zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa nevzťahujú všeobecne záväzné právne predpisy o správnom konaní, z čoho vyplýva, že Národný bezpečnostný úrad svoje postupy neodôvodňuje tak, ako to je obvyklé v správnom konaní.</p> <p>V spojitosti s ochranou utajovaných skutočností je prípustné zvoliť také postupy a úkony príslušného orgánu verejnej moci, ktorých preskúmateľnosť je obmedzená tak, aby sa zákonom sledovaný cieľ dosahoval bez ohrozenia bezpečnostných záujmov štátu. Ak sa teda najvyšší súd v rámci súdneho prieskumu oboznámil s utajovanými skutočnosťami týkajúcimi sa sťažovateľa a nazrel do bezpečnostného spisu, poskytol sťažovateľovi vertikálnu ochranu jeho práv. Realizoval to síce bez možnosti sťažovateľa konfrontovať sa s relevantnými informáciami utajovaného charakteru, ale tento postup vyplýva z ustanovení zákona o ochrane utajovaných skutočností, ktorý pri vyvažovaní verejného záujmu na neodhalení materiálu a záujmu účastníka konania doň nahliadnuť, uprednostňuje záujem verejný.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Na základe rozhodnutia Národného bezpečnostného úradu (ďalej len "NBÚ") zo dňa 12.6.2013 bolo určené, že sťažovateľ nemožno považovať za bezpečnostne spoľahlivého z dôvodu existencie obchodných a majetkových vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu. Ďalšími výrokmi NBÚ rozhodol, že sťažovateľ nespĺňa podmienku na vydanie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, a ukončil bezpečnostnú previerku.</p> <p>Proti rozhodnutiu NBÚ podal sťažovateľ odvolanie a domáhal sa sprístupnenia spisu pre účely vecného doplnenia odvolania. Vo veci rozhodol Výbor Národnej rady Slovenskej republiky na preskúvanie rozhodnutí NBÚ (ďalej len</p>

	<p>„výbor“) rozhodnutím z 24. septembra 2013 tak, že odvolanie zamietol.</p> <p>Následne sťažovateľ podal proti rozhodnutiu výboru žalobu najvyššiemu súdu, ktorý rozhodol napadnutým rozsudkom z 26. februára 2015 tak, že žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť.</p> <p>Sťažovateľ prioritne namieta porušenie základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo odôvodňuje tým, že mu NBÚ, výbor a najvyšší súd neumožnili jemu ani jeho zástupcovi nahliadnuť do spisu a vyjadriť sa k podkladom rozhodnutí. Podľa sťažovateľa postupom administratívnych orgánov a najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu práva na účinnú obranu a práva na riadnu právnu pomoc vzhľadom na to, že sťažovateľ nemal žiaden prístup k tvrdeným a nešpecifikovaným dôkazom.</p> <p>Sťažovateľ tiež namieta, že došlo k porušeniu práva na ochranu dobrej povesti a práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 1 a 3 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru tým, že orgány verejnej moci dôsledku rozsudku najvyššieho súdu uchovávajú nepravdivé informácie o jeho osobe, najmä o tom, že má mať vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu. To všetko bez toho, že by mal možnosť efektívne a účinne sa brániť voči týmto tvrdeniam a tieto vyvrátiť.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve bolo podľa názoru ústavného súdu potrebné zohľadniť špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, o ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že boli nezákonné a ukrátili ju na jej právach [§ 247 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)], teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok v konkrétnom druhu správneho konania rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy a v súlade so zákonom rozhodli. Treba vziať preto do úvahy, že správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 596/2012, IV. ÚS 585/2014). Vzhľadom na tieto špecifiká správneho súdnictva ústavný súd posudzoval z tohto aspektu aj dôvodnosť námietok sťažovateľa proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu.</p> <p>Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, že sa nemohol oboznámiť s konkrétnymi skutočnosťami, ktoré odôvodňovali záver správnych orgánov a aj záver všeobecných súdov o tom, že sťažovateľa nemožno považovať za bezpečnostne spoľahlivého, a vyjadriť sa k tomuto záveru relevantných orgánov verejnej moci.</p> <p>Ústavný súd v súvislosti so základným právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom vyjadreným v čl. 48 ods. 2 ústavy uviedol, že čl. 48 ods. 2 ústavy dopadajúci na množstvo procesov nemožno bezo zvyšku aplikovať na akýkoľvek súdny proces, nieto na proces správny (pozri napr. II. ÚS 130/2013, II. ÚS 480/2014, III. ÚS 576/2016), a teda zákony, ktoré konkretizujú ústavné hodnoty, môžu modifikovať rozsah aplikácie čl. 48 ods. 2 ústavy.</p> <p>Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. Pl. ÚS 11/2000 z 12. 7. 2001 uviedol, že „rešpektuje skutočnosť, že s ohľadom na špecifiká a význam rozhodovania vo veciach utajovaných skutočností, kde je veľmi zreteľný bezpečnostný záujem štátu, nemožno vždy garantovať všetky bežné procesné záruky spravodlivého procesu (napr. verejnú konania). No aj v tomto type konania je úlohou zákonodarcu umožniť zákonnú formu realizácie primeraných záruk na ochranu súdom... hoci – podľa povahy veci a s prihliadnutím na</p>

charakter príslušnej funkcie – na ochranu aj značne osobitnú a diferencovanú.“

V náleze sp. zn. Pl. ÚS 11/04 z 26. 4. 2005 Ústavný súd Českej republiky tiež uviedol: „Akokoľvek ide v prípade súdnej kontroly bezpečnostného preverovania o oblasť, ktorá pripúšťa určité obmedzenia základných práv, ústavný súd pripomína, že na prejednávajúcu materiu je potrebné nazerať z hľadiska vynucovania ústavného zákazu diskriminácie..., z ktorého minimálne vyplýva právo na preskúmanie toho, či priebeh a výsledok bezpečnostného preverovania, ktorý je plne v rukách výkonnej moci s uplatnením širokej diskrecie, nemali diskriminačný charakter a či neboli poznamenané svojvôľou.“

Čo sa týka judikatúry ESLP, na ktorú poukázal vo svojej sťažnosti aj sťažovateľ, ústavný súd uvádza, že aj sám sťažovateľ poukazuje na diferencované prístupy posudzovania niektorých prípadov, predovšetkým trestných konaní, v ktorých bol „v hre“ aspekt kontradiktórnosti procesu (napr. rozhodnutia ESLP vo veciach Jasper proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 16. 2. 2000, č. 27052/95 a Fitt proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 16. 2. 2000, č. 29777/96, Rowe and Davis proti Spojenému kráľovstvu zo 16. 2. 2000, č. 28901/95), z ktorých vyplýva, že ESLP posudzuje každú vec individuálne. V zásade v každom z nich judikoval, že toto právo nie je absolútne a môže byť v niektorých prípadoch korigované v dôsledku stretu navzájom súperiacich záujmov, keď sa práva účastníka konania dostanú do kolízie s takými verejnými záujmami, ako je národná bezpečnosť, a v nadväznosti na uvedené pripúšťa v niektorých prípadoch jeho oslabenie [potreba utajiť policajné metódy vyšetrovania trestných činov a získavania informácií, ako aj metódy zhromažďovania informácií uplatňované spravodajskými službami a pod. (pozri aj III. ÚS 576/2016)].

Predmetný súdny prieskum zodpovedá špecifikám správneho súdnictva a zároveň špecifikám zodpovedajúcim tomu, že v prípade niektorých (alebo väčšiny) dôkazov ide o režim utajovaných skutočností, ktorý má dopad najmä na princíp kontradiktórnosti konania. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne konštatuje, že ochrana ľudských práv a základných slobôd je v našom ústavnom systéme v prvom rade úlohou súdov, a to tak všeobecných súdov, ako aj ústavného súdu. Vďaka svojím definičným znakom – nezávislosti a viazanosti právom môže a musí súdna moc chrániť jednotlivcov pred excesmi verejnej moci (pozri napr. II. ÚS 111/08).

Príslušné ustanovenia zákona o ochrane utajovaných skutočností v konaní o bezpečnostnej previerke podnikateľa ingerenciu súdnej moci pripúšťajú [pozri § 34 ods. 1 písm. f) zákona o ochrane utajovaných skutočností]. V prerokúvanom konaní má totiž sudca pozíciu oprávnenej osoby s osobitným postavením na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami. Samotný zákon tak poskytuje priestor pre súdnu ochranu podnikateľských subjektov podrobujúcich sa bezpečnostnej previerke. Príslušný súd môže posúdiť a vyhodnotiť postup NBÚ pri správnej úvahe, či skutočne nevybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, a v nadväznosti na toto vyhodnotenie urobiť záver o zákonnosti postupu a rozhodnutia tak NBÚ, ako aj výboru (porovnaj napr. IV. ÚS 308/2011, II. ÚS 480/2014, III. ÚS 576/2016).

V rámci uvedeného režimu ochrany právna úprava nahliadanie do bezpečnostného spisu reguluje tak, že účastníkovi konania neposkytuje automatickú možnosť oboznámenia sa so spisom. Ustanovenie § 35 ods. 3 zákona o ochrane utajovaných skutočností obmedzuje možnosť účastníka konania oboznámiť sa so spisom obsahujúcim utajované skutočnosti prostredníctvom svojho právneho zástupcu, pričom ide o inštitút nenárokovateľný, pretože je možnosť nahliadnutia podmienená súhlasom vedúceho, do ktorého pôsobnosti utajované skutočnosti patria (porovnaj III. ÚS 576/2016). Je na zvážení príslušných orgánov, aby vzhľadom na povahu utajovaných skutočností, na predmet konania určili rozsah jednorazového oboznámenia sa s utajovanými skutočnosťami, tak aby bol zabezpečený rozsah potrebný pre konanie, ale aj ochrana ďalších záujmov, ktorá viedla k utajeniu

predmetnej informácie (bezpečnosť Slovenskej republiky, boj s terorizmom, odhaľovanie trestných činov, boj proti organizovanej kriminalite, ochrana utajených svedkov, agentov a pod.) (porovnaj IV. ÚS 308/2011).

Ústavný súd vo veci sp. zn. IV. ÚS 308/2011 uviedol, že zo spisu správneho orgánu, ako aj zo súdneho spisu musí byť zrejmé, na základe čoho príslušné orgány rozhodovali, aj keď bez explicitne uvedeného dôvodu v odôvodnení svojho rozhodnutia.

Z uvedeného vyplýva, že sudca po oboznámení sa s bezpečnostným spisom, ktorý podlieha režimu utajenia, neuvedie obsah utajovaných informácií, uvedie však všeobecne svoje hodnotenie, či z utajovaných informácií dostatočne vyplýva príslušný právny záver, ku ktorému dospeli administratívne orgány – v tomto prípade záver, že u sťažovateľa bolo zistené bezpečnostné riziko spočívajúce v existencii obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu. Takýto procesný postup vyplýva z rozhodnutí najvyššieho súdu v obdobných veciach napr. sp. zn. 1 Sža 39/2010, sp. zn. 1 Sža 8/2014 a sp. zn. 1 Sža 32/2014.

Základné právo na súdnu ochranu v správnom súdnictve... predpokladá nielen formálne umožnenie prístupu preverovanej osoby k súdnej ochrane, ale tiež taký prístup, ktorý bude znamenať efektívny pokus o ochranu individuálnych záujmov takej osoby. Táto efektívnosť závisí od mnohých faktorov, predovšetkým však od práva dotknutej osoby brániť svoje záujmy za najlepších možných podmienok, čo v kontexte posudzovaného zákona znamená, že dotknutá osoba má možnosť vyžadovať od príslušného orgánu (Úradu) oznámenie aspoň základných dôvodov jeho „rozhodnutia“, a tak so znalosťou veci posúdiť, či je pre ňu (ako osobu Úradom „nepreverenú“ na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami) užitočné obrátiť sa príslušným návrhom na súd.»

Ústavný súd v predmetnom náleze (PL. ÚS 15/03) poukázal na to, že na rozhodovanie podľa zákona č. 241/2001 Z. z. sa nevzťahujú všeobecne záväzné právne predpisy o správnom konaní, z čoho „vyplýva, že Úrad svoje postupy neodôvodňuje tak, ako to je obvyklé v správnom konaní“.

Aplikujúc uvedené východiská a právne závery posúdil ústavný súd ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že NBÚ sa oboznámil s obsahom bezpečnostného spisu a s dôkazmi. S týmto bezpečnostným spisom sa v rámci odvolacieho konania oboznámil aj výbor, ktorý (vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku) „zistil, že tieto obsahujú informácie o existencii obchodných a majetkových vzťahov podnikateľa s osobami z prostredia organizovaného zločinu“. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku tiež vyplýva, že najvyšší súd sa oboznámil aj s obsahom administratívneho spisu vrátane utajovaných príloh a dospel k záveru, že rozhodnutia administratívnych orgánov boli vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu. Dospel tiež k záveru, že správna úvaha administratívnych orgánov, ktorej predmetom bola bezpečnostná spoľahlivosť sťažovateľa, nevybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom.

Sťažovateľ a aj jeho právny zástupca sa zjavne so spôsobom aplikácie právnej úpravy na vec sťažovateľa nestotožňujú a z kontextu ich námietok vyplýva, že ani so samotnou právnou úpravou (vyplýva to zo samotnej sťažnosti, ako aj z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa k stanovisku najvyššieho súdu). V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že predmetom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže byť námietka nesúladu právneho predpisu, resp. právnej normy alebo jej časti s ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (dohovorom), keďže v tomto type konania je senát ústavného súdu viazaný prezumpciou ústavnosti

	<p>dotknutého právneho predpisu, resp. jeho ustanovenia (II. ÚS 703/2016).</p> <p>Z obsahu napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd sa oboznámil s utajovanými skutočnosťami, do bezpečnostného spisu vo veci sťažovateľa nazrel, a tak poskytol sťažovateľovi vertikálnu ochranu jeho práv. Realizoval to síce bez možnosti sťažovateľa konfrontovať sa s relevantnými informáciami utajovaného charakteru, ale tento postup vyplýva z ustanovení zákona o ochrane utajovaných skutočností, ktorý pri vyvažovaní verejného záujmu na neodhalení materiálu a záujmu účastníka konania doň nahliadnuť uprednostňuje záujem verejný. V prerokúvanom prípade je relevantné tiež to, že administratívne orgány dospeli k záveru o existencii bezpečnostného rizika podľa § 49 ods. 2 písm. c) zákona o ochrane utajovaných skutočností. Zákonné vymedzenie tohto bezpečnostného rizika (t. j. existencia obchodných, majetkových a finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu) je dostatočne konkrétne a určité a primerane vyjadruje „podstatu informácie“, teda podstatu dôvodov, pre ktoré sťažovateľovi nebolo vydané potvrdenie o priemyselnej bezpečnosti.</p> <p>Námietka sťažovateľa, že ani jeho právny zástupca nemal možnosť nahliadnuť do bezpečnostného spisu, neobstojí, toto právo nie je nárokovateľné, podlieha súhlasu podľa § 35 ods. 3 zákona o utajovaných skutočnostiach, ktorý nebol udelený. Posúdenie žiadosti právneho zástupcu bolo právnomu zástupcovi oznámené listom z 8. januára 2015, ktorý vzhľadom na režim utajovaných skutočností nemôže byť odôvodnený spôsobom, ako to vyžadujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Postup NBÚ korešpondoval s relevantnou zákonnou právnou úpravou. Rovnako tak neobstojí námietka sťažovateľa o tom, že NBÚ zahrnul do výroku rozhodnutia uvedenú skutočnosť o špecifikovaných vzťahoch s osobami z prostredia organizovaného zločinu, keďže v uvedenom prípade išlo o citáciu zákonom vymedzeného bezpečnostného rizika.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu sú založené na relevantných skutkových zisteniach obsiahnutých v relevantných spisových materiáloch. Rešpektujúc a berúc do úvahy aj čl. 8 ods. 2 dohovoru (sťažovateľ sa odvoláva na celý čl. 8 dohovoru) ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nezistil skutočností, ktoré by mohli viesť k záveru o porušení základných práv procesného charakteru podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 8 dohovoru týmto rozhodnutím. Postup predchádzajúci vydaniu napadnutého rozsudku nie je poznačený ani svojvôľou a ani zjavnou neodôvodnenosťou. V nadväznosti na uvedené preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 3 ústavy.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosti sťažovateľa nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>II. ÚS 130/2013, II. ÚS 480/2014, III. ÚS 576/2016 ÚS ČR: Pl. ÚS 11/2000; Pl. ÚS 11/04</p> <p>ESEP: Jasper proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 16. 2. 2000, č. 27052/95; Fitt proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok zo 16. 2. 2000, č. 29777/96; Rowe and Davis proti spojenému kráľovstvu zo 16. 2. 2000, č. 28901/95</p> <p>III. ÚS 576/2016</p> <p>IV. ÚS 308/2011, II. ÚS 480/2014, III. ÚS 576/2016</p> <p>NS SR: 1 Sža 39/2010, sp. zn. 1 Sža 8/2014 a sp. zn. 1 Sža 32/2014</p>

	Pl. ÚS 15/03
súvisiace právne predpisy	zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	súd-spis ochrana utajovaných skutočností

spisová značka	II. ÚS 293/2018
populárny názov	princíp právnej istoty
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu, prostredníctvom ktorej sa od žalovaného Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len ako "ministerstvo") domáhal zaplatenia sumy 17 485,53 €. Svoj nárok sťažovateľ odvodzoval zo zmlúv o poskytnutí dotácie z 5. novembra 2001 na sumu 237 279 Sk a z 5. novembra 2001 na sumu 289 490 Sk na kompenzačné platby v živočíšnej výrobe (ďalej len „zmluvy o poskytnutí dotácie“).</p> <p>Sťažovateľ pri podávaní žaloby na okresnom súde postupoval pri určení pasívne legitimovanej osoby v zmysle právoplatného rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 5 C 2/02-61 zo 4. septembra 2003 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 459/03 z 11. februára 2004, v ktorých uvedené súdy posudzovali totožný nárok vyplývajúci z už špecifikovaných zmlúv o poskytnutí dotácie. Sťažovateľ v tomto predchádzajúcom konaní označil za pasívne legitimovanú osobu Slovenskú republiku – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, avšak súdy jeho žalobu zamietli z dôvodu nesprávne pasívne legitimovanej osoby, pričom zároveň uviedli, že pasívne legitimovanou osobou je ministerstvo.</p> <p>Sťažovateľ podal novú žalobu na Okresnom súde Bratislava I., kde žiadal, aby súd zaviazal ministerstvo na zaplatenie sumy 17 485,53 €, ktorá predstavovala nezaplatené prostriedky priamej štátnej dotácie na základe uzavretých zmlúv o poskytnutí dotácie. Okresný súd dospel k záveru, že návrh bol podaný dôvodne a sťažovateľ má právo na úhradu žalovanej sumy a úroky z omeškania. Proti rozsudku okresného súdu podalo ministerstvo odvolanie, na podklade ktorého krajský súd uznesením č. k. 2 Cob 28/2012-207 z 30. apríla 2013 napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 27 Cb 229/2005-183 z 8. septembra 2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uviedol, že v prípade uvedených dotácií ide o prostriedky štátneho rozpočtu poskytované podľa zákona č. 240/1998 Z. z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poľnohospodárstve“). Podľa krajského súdu z uvedeného vyplynulo, že nejde o vlastné prostriedky ministerstva, ale o prostriedky štátu, ktoré ministerstvo len spravuje. Odvolací súd teda dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa nedostatočne vysporiadal s námietkou ministerstva o nedostatku vecnej legitímácie v prerokúvanom spore, nedostatočne skúmal, či ministerstvo v danom spore vystupovalo v právnom vzťahu so sťažovateľom vo svojom mene alebo len ako organizačná zložka štátu v jeho mene.</p>

	<p>Okresný súd viazaný právnym názorom krajského súdu sa opätovne zaoberal otázkou pasívnej legitímácie ministerstva a následne konštatoval, že nešlo o vlastné prostriedky ministerstva, ale o prostriedky štátu, ktoré ministerstvo len spravovalo. Z uvedeného dôvodu mala byť v konaní pasívne legitimovaná Slovenská republika. Sťažovateľ napadol toto rozhodnutie odvolaním, v ktorom okresnému súdu vyčítal, že sa nedostatočne vysporiadal s jeho tvrdeniami týkajúcimi sa vecnej legitímácie ministerstva najmä s poukazom na skoršie rozhodnutie Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 5 C 2/02-61 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 459/03, v ktorých sa sudy otázkou vecnej legitímácie týkajúcou sa toho istého nároku ako v predmetnej veci zaoberali a túto vyhodnotili opačne ako okresný súd v napadnutom rozsudku. Sťažovateľ tiež napádal rozsudok okresného súdu pre jeho nepreskúmateľnosť.</p> <p>Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že napadnutým rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 28/2012 z 22. septembra 2015 bolo porušené jeho právo domáhať sa svojich práv na nestrannom a nezávislom súde. Poukazuje na to, že vzniknutý právny stav a protichodné rozhodnutia odvolacích súdov vytvárajú právny nesúlad v rámci rozhodovania všeobecných súdov a vytráca sa právna istota ako jeden z princípov právneho štátu. Napadnutým rozsudkom malo dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd vo svojej judikatúre mnohokrát konštatoval, že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09, III. ÚS 190/2016). Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09).</p> <p>V posudzovanom prípade stáli oproti sebe dva protichodné právne názory týkajúce sa existencie pasívnej vecnej legitímácie v spore, ktorého predmetom bol nárok na plnenie zo zmlúv o poskytnutí dotácie uzavretých medzi sťažovateľom ako príjemcom dotácie na strane jednej a ministerstvom ako poskytovateľom na strane druhej. Krajský súd v Žiline bol v zhode s Okresným súdom Dolný Kubín toho názoru, že aktívne vecne legitimovaným subjektom je v danom prípade ministerstvo, preto musela byť žaloba smerujúca proti Slovenskej republike zamietnutá. Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave bolo, naopak, nesporné, že ministerstvo v danom spore vystupovalo v právnom vzťahu so žalobcom nie vo svojom mene, ale len ako organizačná zložka štátu v jeho mene. To platilo bez ohľadu na skutočnosť, že v zmluvách je ako poskytovateľ označené ministerstvo. Uvedené malo vyplývať z § 2 zákona o poľnohospodárstve, podľa ktorého je podpora podnikania v poľnohospodárstve jednou z foriem štátnej pomoci. Sťažovateľ mal preto správne žalovať Slovenskú republiku – ministerstvo. Sťažovateľ v konaní pred Okresným súdom Bratislava I a Krajským súdom v Bratislave upozorňoval na to, že sa pri podaní žaloby a označení žalovaného subjektu riadil právnym názorom vysloveným v právoplatných rozhodnutiach Okresného súdu Dolný Kubín a Krajského súdu v Žiline v tej istej veci. Okresný súd Bratislava I aj Krajský súd v Bratislave sa právnym názorom predostretým v skorších rozhodnutiach vôbec nezaoberali a vyslovili názor úplne opačný. K námietkam sťažovateľa uviedli len toľko, že rozhodnutia iných súdov nie sú pre nich záväzné.</p> <p>Ústavný súd však už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných</p>

súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere verejnosti v spravodlivé súdne konanie a v súdny systém ako taký (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neutržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Postup, ktorý zvolil Krajský súd v Bratislave, bol neakceptovateľný už aj z toho dôvodu, že sťažovateľ pri podaní žaloby a označení žalovaného subjektu konal s dôverou v právoplatné súdne rozhodnutie a postupoval plne v súlade s tam uvedeným právnym názorom. Tým, že všeobecné sudy k otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného zaujali protirečiaci si právny názor a v oboch prípadoch žalobu zamietli, vytvorili situáciu, ktorú nie je možné nazvať inak než absurdnou. Krajský súd v Bratislave bol za tejto situácie povinný prijať taký výklad príslušných zákonných ustanovení, ktorý by zachoval právo na súdnu ochranu sťažovateľa.

Zákon o poľnohospodárstve v tomto prípade jednoznačne nestanovil, že zmluvy o poskytnutí dotácie uzatvára štát, v mene ktorého koná ministerstvo (porovnaj napr. s § 3 a § 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; pričom aj v tomto prípade je vylúčený prílišný formalizmus v neprospech účastníka – pozri nález sp. zn. 12 II. ÚS 675/2016). Ustanovenia, podľa ktorých podnikanie v poľnohospodárstve podporuje štát (§ 1 ods. 2), resp. podľa ktorých je podpora podnikania v poľnohospodárstve jednou z foriem štátnej pomoci (§ 2), pričom za hospodárne poskytovanie prostriedkov štátneho rozpočtu zodpovedá ministerstvo (§ 1 ods. 3), nevylučujú záver, že v právnych vzťahoch tu vystupovalo priamo ministerstvo. Zodpovednosť za nejasne nastavené pravidlá týkajúce sa konania štátu nie je v okolnostiach posudzovaného prípadu možné prenášať na sťažovateľa, ale mal by ich niesť v prvom rade štát (bez ohľadu na to, že ide o súkromnoprávny spor, v ktorom majú účastníci formálne rovnaké postavenie).

V posudzovanom prípade šlo o spor zo zmlúv o poskytnutí dotácie, pri uzatváraní ktorých ministerstvo navonok konalo vlastným menom – z dotknutých zmlúv ani zo zákona nevyplývalo, že by ministerstvo konalo v mene štátu; naopak, ako strana zmluvy je označené ministerstvo, ktorého zástupca ich so sťažovateľom aj uzatvoril. Ministerstvo ako rozpočtová organizácia je právnickou osobou štátu, ktorá má právo samostatne hospodáriť s majetkom štátu, ktorý jej bol na tento účel určený štátnym rozpočtom, a tiež spôsobilosť vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa. Uvedené vyplýva z § 21 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov, resp. z § 21 neskoršieho zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 1 písm. g) zákona č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, resp. § 9 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Bez toho, aby sa ústavný súd detailne zaoberal špecifickou povahou právnickej osoby štátu a jej vzťahom k štátu (ide v podstate o hybrid, keďže ide o dvojjedinú právnickú osobu, keď každá z nich má právnu subjektivitu, avšak zároveň ide vo svojej podstate o jeden a ten istý subjekt – štát), konštatuje, že ministerstvo malo právnu subjektivitu a spôsobilosť disponovať s jemu určenými finančnými prostriedkami, pričom v tomto prípade aj navonok konalo ako samostatný subjekt.

Nejasnosti vyplývajúce z právnej konštrukcie ministerstva ako právnickej osoby

	<p>štátu (hlavne pokiaľ ide o otázku majetkovej zodpovednosti z právnych a protiprávnych úkonov) nemôžu ísť na ťarchu sťažovateľa. S ohľadom na uvedené sťažovateľ nemal dôvod domnievať sa, že v danom zmluvnom vzťahu nevystupuje štátny orgán príslušný podľa hmotnoprávnych predpisov. Keď preto sťažovateľ (riadiac sa právnym názorom Okresného súdu Dolný Kubín, resp. Krajského súdu v Žiline) žaloval priamo ministerstvo, bolo povinnosťou všeobecných súdov zohľadniť špecifické okolnosti prípadu a posúdiť vec tak, že podľa čl. 1 ods. 3 zákona o poľnohospodárstve je pasívne vecne legitimovaným subjektom ministerstvo. Tým, že krajský súd potvrdil rozhodnutie, ktorým bola žaloba pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ministerstva zamietnutá, odobril výklad vedúci k zjavnej nespravodlivosti, čím porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Len pre upresnenie ústavný súd dodáva, že týmto nálezom nedáva univerzálnu odpoveď na otázku, kto je pasívne legitimovaným subjektom v sporoch so štátom. Ústavný súd však považuje za neprípustné, aby sa štát vyhýbal posúdeniu svojej zmluvnej (či deliktuálnej) zodpovednosti tým, že „prezlečie kabát“ a v súdnom konaní sa bude chvíľu tváriť ako ministerstvo a chvíľu zase ako štát konajúci prostredníctvom ministerstva (pričom stále ide v podstate o tú istú entitu), a to za súčinnosti všeobecných súdov, ktoré tomuto konaniu poskytnú ochranu tým, že si nájdu zdanlivo sofistikovaný spôsob, ako podstatu sporu vecne neprerokovať. Ústavný súd už v minulosti jasne signalizoval, že nebude tolerovať prehnaný formalizmus v situácii, keď je žalobcom ako žalovaná strana označený len orgán oprávnený v mene štátu konať, avšak z obsahu podania vyplýva, že žaloba v skutočnosti smeruje proti štátu (pozri nález sp. zn. II. ÚS 675/2016). Uvedené platí aj naopak. Z týchto dôvodov (a len nad rámec veci) ústavný súd dodáva, že neakceptovateľný bol už postup Okresného súdu Dolný Kubín a Krajského súdu v Žiline. Ich pochybenie malo byť napravené zo strany Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu v Bratislave, čo sa však nestalo a tieto súdy namiesto toho prispeli k ďalšej nespravodlivosti.</p> <p>Ústavný súd z uvedených dôvodov návrhu sťažovateľa vyhovel a napadnuté rozhodnutie zrušil. V ďalšom konaní bude na všeobecných súdoch, aby posúdili, či nárok sťažovateľa uplatnený žalobou proti ministerstvu, ktoré je v spore vecne pasívne legitimovaným subjektom, je dôvodný.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 235/2014-263 z 22. septembra 2015 v časti, v ktorej bol potvrdený výrok rozsudku okresného súdu Bratislava I č. k. 27 Cb 229/2005-244 zo 6. februára 2014, ktorým súd žalobu zamietol, porušené bolo.</p> <p>Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 235/2014-263 z 22. septembra 2015 v časti, v ktorej bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 27 Cb 229/2005-244 zo 6. februára 2014, ktorým súd žalobu zamietol, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 559,04 €.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09, III. ÚS 190/2016 I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06 IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06</p>

	IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	legitimácia-vecná práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu legitimácia-pasívna právna istota-dôvery v právo orgán-štátny

spisová značka	II. ÚS 332/2018
populárny názov	rozdielne právne názory senátov najvyššieho súdu
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neopravňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa ako žalobca žalobou z 11. decembra 2013 proti žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) domáhal vyslovenia neplatnosti výpovede a náhrady mzdy. Rozsudkom okresného súdu zo 14. januára 2016 bola jeho žaloba zamietnutá. Rozsudkom krajského súdu z 20. septembra 2016 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Rozsudkom najvyššieho súdu z 22. marca 2018 bolo dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu zamietnuté. Sťažovateľ namieta porušenie jeho práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu a jeho rozsudkom zo dňa 22. marca 2018. Sťažovateľ je presvedčený, že otázku včasnosti podania jeho žaloby o vyslovenie neplatnosti výpovede a náhradu ušlej mzdy posúdili všeobecné sudy nesprávne. V podstate vychádzali z § 64 starého Zákonníka práce a z judikátu najvyššieho súdu R 119/99. V skutočnosti však pri správnej aplikácii § 77 Zákonníka práce bola žaloba podaná včas, pretože v dôsledku práceneschopnosti sťažovateľa sa mal jeho pracovný pomer skončiť neskôr. Sťažovateľ sa pritom opiera o právny názor vyslovený iným senátom najvyššieho súdu pod sp. zn. 7 MCdo 1/2010. Podľa názoru sťažovateľa mal najvyšší súd vzhľadom na rozpornosť svojej judikatúry postúpiť vec na rozhodnutie veľkému senátu, čo sa však nestalo.
z odôvodnenia	Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým po skutkovej stránke konštatovať, že medzi účastníkmi konania je nesporné, že sťažovateľ žalobu o neplatnosť výpovede nepodal v lehote do dvoch mesiacov od zamestnávateľom určeného času uplynutia výpovednej lehoty, pretože ju podal v lehote do dvoch mesiacov od skončenia výpovednej lehoty predĺženej o ochrannú dobu. Sporná je naproti tomu právna otázka, či sa dvojmesačná prekluzívna lehota na podanie žaloby o neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce má počítať od zamestnávateľom určeného času uplynutia výpovednej lehoty, alebo od skončenia výpovednej lehoty predĺženej o ochrannú dobu.

Podľa § 64 starého Zákonníka práce (účinného do 31. marca 2002) neplatnosť rozviazania pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým zrušením, zrušením v skúšobnej dobe alebo dohodou môže tak zamestnávateľ, ako aj zamestnanec uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa pracovný pomer mal skončiť týmto rozviazaním.

Podľa § 77 Zákonníka práce (účinného od 1. apríla 2002) neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou môže zamestnanec, ako aj zamestnávateľ uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

Podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu v rozhodnutí vo veci sp. zn. 5 Cdo 31/1997, ktoré bolo publikované ako judikát R 119/99, najvyšší súd uviedol, že počiatok a plynutie lehoty na uplatnenie práva na určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru podľa § 64 starého Zákonníka práce nemôže ovplyvniť ani prípadná práceneschopnosť zamestnanca. Na odôvodnenie tohto stanoviska poukázal na text § 64 starého Zákonníka práce („v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa pracovný pomer mal skončiť týmto rozviazaním“), ako aj na skutočnosť, že práceneschopnosť môže trvať aj dlhú dobu.

Ďalej najvyšší súd konštatoval, že v rozhodnutí vo veci sp. zn. 7 MCdo 1/2010 bolo uvedené, že pre posúdenie otázky, či zamestnanec uplatnil neplatnosť skončenia pracovného pomeru na súde v lehote stanovenej v § 77 Zákonníka práce, treba vyriešiť, v ktorý deň mal pracovný pomer skončiť, a od tohto dňa odvodzovať plynutie prekluzívnej lehoty v zmysle tohto ustanovenia. Poukázal pritom na § 64 ods. 2 Zákonníka práce a konštatoval, že toto ustanovenie chráni zamestnanca (ktorému bola daná výpoveď pred začiatkom ochrannej doby) predĺžením výpovednej doby o ochrannú dobu. Napokon najvyšší súd konštatoval, že, odhliadnuc od skutkových odlišností oboch uvedených prípadov (R 119/99 a sp. zn. 7 MCdo 1/2010), majú oba spoločné to, že v nich bola, avšak rozdielne, vyriešená otázka vplyvu práceneschopnosti zamestnanca, ktorému bola daná výpoveď, na začiatok a plynutie lehoty, v ktorej sa mohol na súde domáhať určenia neplatnosti tohto zrušovacieho prejavu zamestnávateľa. Kým v prvom prípade najvyšší súd v publikovanom rozhodnutí dospel k záveru, že začiatok a plynutie lehoty na uplatnenie práva na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru nemôže ovplyvniť ani prípadná práceneschopnosť zamestnanca, v druhom prípade dospel v nepublikovanom rozhodnutí k opačnému záveru.

Za daného stavu považuje ústavný súd za zásadnú právnu otázku, či najvyšší súd správne postupoval, keď v zmysle § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku nepostúpil vec na rozhodnutie veľkému senátu. Materiálny právny štát je postavený (okrem iného) na dôvere občanov v právo a právny poriadok. Podmienkou takejto dôvery je aj dostatočná miera právnej istoty občanov. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Súdy majú v rovnakých podmienkach aplikovať právnu normu rovnakým spôsobom. Diametrálne odlišné právne posúdenie vecí súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom „ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít“. Vychádzajúc z premisy, že úloha najvyššieho súdu pri aplikácii princípu právnej istoty je

absolútne kľúčová, ukázala sa potreba zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu s cieľom zabezpečenia jednoty rozhodovania najmä v zmysle jednoty judikatúry a jej akceptovania súdmi nižších inštancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 2 Civilného sporového poriadku (podľa čl. 2 ods. 2 časti vety pred bodkočiarkou Civilného sporového poriadku právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít).

Povinnosť senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu vyplýva priamo z § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Túto povinnosť má senát vždy, ak pri svojom rozhodovaní dospeje k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu teda nezávisí od voľnej úvahy senátu najvyššieho súdu. Porušenie povinnosti predložiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku nie je iba porušením tohto zákonného ustanovenia, ale vzhlľadom na základné právo na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) aj pochybením, ktoré má ústavnoprávny rozmer. Z ústavného príkazu, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“, vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodovaná, predstavuje vo svojich dôsledkoch porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy.

Ďalej sa javí ako podstatné, že v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 174/2016 z 10. novembra 2016 (uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 3/2017 pod č. 17) bol prijatý takýto výklad (právna veta): „Ustanovenie § 48 Civilného sporového poriadku dopadá na prípady, v ktorých trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že je dôvod na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (stanovísk alebo rozhodnutí uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), alebo na zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, alebo na odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu. Pokiaľ trojčlenný senát dospeje k záveru, že tieto dôvody nie sú dané, vec nepostúpi veľkému senátu najvyššieho súdu.“ Nad rámec právnej vety z rozhodnutia inter alia vyplýva, že hoci postúpenie veci veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku nie je na voľnej úvahe trojčlenného senátu, neznamená to, že trojčlenný senát musí postúpiť vec veľkému senátu pri každom nestotožnení sa s názorom vyjadreným už skôr v inom rozhodnutí niektorého trojčlenného senátu. Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát, ktorý sa mieni názorovo odchyliť (odkloniť) od skoršieho rozhodnutia iného trojčlenného senátu.

Ústavný súd zdôrazňuje, že najvyšší súd v teraz skúmanej veci celkom nepochybne dospel k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v nepublikovanom rozhodnutí sp. zn. 7 MCdo 1/2010. Napriek tomu nepovažoval za potrebné postupovať podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pretože bol toho názoru, že skoršie publikované rozhodnutie najvyššieho súdu (R 119/99) treba považovať za správne a za aplikovateľné aj za zmenenej právnej úpravy. Dospel teda k záveru, že nie je daný dôvod odkloniť sa od právneho názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí.

Treba konštatovať, že protichodné právne názory senátov najvyššieho súdu sú založené na odlišných preferenciách. Kým skoršie (publikované) stanovisko preferuje princíp právnej istoty (plynutie prekluzívnej lehoty na podanie žaloby nemôže závisieť na neistom faktore dĺžky práceneschopnosti zamestnanca), zatiaľ novšie (nepublikované) stanovisko preferuje zvýšenú ochranu zamestnanca ako „slabšej strany“ pracovnoprávneho vzťahu pred zamestnávateľom ako „silnejšou stranou“. Obe tieto preferencie sa javia

	<p>ústavnému súdu ako legitímne a ústavne konformné.</p> <p>Ďalej je dôležitý najvyšším súdom akcentovaný fakt, teda skutočnosť, že skoršie rozhodnutie bolo publikované, kým k publikovaniu neskoršieho rozhodnutia nedošlo. Dôležitý je aj fakt, na ktorý poukazuje sťažovateľ, teda skutočnosť, že neskoršie (nepublikované) rozhodnutie vychádzalo z odlišnej zákonnej úpravy. Sťažovateľ je pritom presvedčený, že odlišnosť úpravy vyplývala z vôle zákonodarcu smerujúcej k posilneniu ochrany zamestnanca. Naopak, najvyšší súd je presvedčený, že ide o jednoduchú formulačnú odlišnosť, ktorá neznamena odklon od skoršej úpravy a jej výkladu.</p> <p>Za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neopravňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu.</p> <p>Na základe všetkých dosiaľ uvedených úvah dospieva ústavný súd k záveru, že najvyšší súd mal vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Nepostúpenie veci veľkému senátu je za konkrétnych okolností daného prípadu arbitrárne, lebo je v priamom rozpore s výslovným znením § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku a je porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Zároveň (primárne) došlo aj k porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, čo však sťažovateľ nenamietal.</p> <p>Treba tiež zdôrazniť, že nepostúpenie veci na rozhodnutie veľkému senátu znamená v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu popretie samotného účelu a zmyslu § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Za súčasného stavu totiž nič nebráni tomu, aby niektorý senát najvyššieho súdu v budúcnosti znova odlišne posúdil spornú právnu otázku, čím sa iba predĺži stav právnej neistoty. Autoritatívnym a záväzným spôsobom možno totiž otázku vyriešiť iba verdiktom veľkého senátu.</p> <p>Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie. Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 29/2017 z 22. marca 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Najvyšší súd svojím postupom a rozsudkom z 22. marca 2018 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Rozsudok Najvyššieho súdu z 22. marca 2018 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>NS SR: R 119/99, 7 MCdo 1/2010, 3 Cdo 174/2016</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov</p>

	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	práca, pracovný pomer-výpoveď práca, pracovný pomer-neplatnosť rozviazania súd-senát

spisová značka	II. ÚS 381/2018
populárny názov	prejudiciálna otázka
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Nepredložením prejudiciálnej otázky súdному dvoru dochádza k nesprávnemu obsadeniu súdu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, a teda k porušeniu základného práva na zákonného sudcu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Ak súd poslednej inštancie v prípade, že skúmané ustanovenie európskeho práva nemožno považovať za celkom jasné (acte clair) alebo judikatúrou súdneho dvora za objasnené v dostatočnej miere (acte éclairé), nepoloží súdному dvoru prejudiciálnu otázku zameranú na správnu interpretáciu tohto ustanovenia, poruší základné právo strán konania na súdnu ochranu a na zákonného sudcu, resp. ich právo na spravodlivé súdne konanie.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka podala žalobu krajskému súdu proti rozhodnutiam Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len finančné riaditeľstvo), ktorými boli potvrdené rozhodnutia daňového úradu o nepriznaní nároku na odpočítanie DPH. Krajský súd rozsudkom zo dňa 20. júna 2012 žalobu zamietol. Rozsudkom najvyššieho súdu z 15. januára 2013 bol rozsudok krajského súdu zmenený s tým, že sa zrušili rozhodnutia finančného riaditeľstva aj daňového úradu a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľka postupovala správne, keď si od sumy dane, ktorú bola povinná zaplatiť za dovoz tovaru, uplatnila právo na odpočet dane. Je to tak preto, že ekonomická súvislosť tkvie v skutočnosti, že bez reálneho dovozu tovaru by sťažovateľka nemohla vykonať objednané služby vzťahujúce sa na tovar. Nezákonne postupovali daňový úrad i finančné riaditeľstvo, keď bez zákonného dôvodu uplatňovali proti sťažovateľke tzv. nemožnú podmienku. Potom nebolo možné nepriznať odpočítanie dane z dôvodov neexistujúcich v zákone (teda preto, že sťažovateľka tovar nenadobudla do svojho vlastníctva). Tiež platí, že sťažovateľka mohla dodať služby prebalenia tovaru aj bez existencie vlastnickeho práva k nemu, keďže žiadne ustanovenie zákona to nezakazovalo. Daňový úrad novými rozhodnutiami zo 16. januára 2014 bez zmeny skutkového stavu z rovnakých dôvodov nepriznal sťažovateľke nárok na odpočítanie dane za zdaňovacie obdobia február až december 2008. Daňový úrad iba rozšíril dôvody svojho rozhodnutia o závery z 94. stretnutia „Výboru pre DPH“ z 19. októbra 2011, z ktorých vyplýva, že osoba povinná platiť daň pri dovoze tovaru nemá právo na odpočítanie zaplatenej dane, ak nezískala právo využívať tovar ako jeho vlastníka a ak náklady obstarania tovaru nemajú priamu a bezprostrednú (okamžitú) súvislosť s jej ekonomickou činnosťou. Sťažovateľke nevznikli žiadne náklady na obstaranie tovaru, ktoré by vstupovali do cien plnení na výstupe. Podľa daňového úradu sťažovateľka dovezený tovar nepoužila na dodávky svojich tovarov alebo služieb, tovar nepredala v tuzemsku, nedala do iného členského štátu, ale ani nevyviezla do tretieho štátu, teda ho nepoužila na účely svojho podnikania ako platiteľ. Daňový úrad v tejto súvislosti poukázal na rozsudky Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“), napr. C-98/98 Midland Bank plc., C-408/98 Abbey National a C-465/03 Kretztechnik, z ktorých vyplýva, že na vznik nároku na odpočet dane je potrebné, aby nadobudnuté tovary a služby mali priame a bezprostredné spojenie so

	<p>zdaniteľnými plneniami.</p> <p>Finančné riaditeľstvo novými rozhodnutiami zo 7. apríla 2014 potvrdilo rozhodnutia daňového úradu zo 16. januára 2014, ktoré napadla sťažovateľka odvolaním. Novou žalobou z 5. júna 2014 požiadala o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí finančného riaditeľstva zo 7. apríla 2014. Novým rozsudkom krajského súdu z 1. decembra 2015 boli rozhodnutia finančného riaditeľstva zo 7. apríla 2014 zrušené a veci mu boli vrátené na ďalšie konanie. Podľa konštatovania krajského súdu k zmene skutkového stavu oproti stavu pred vydaním skoršieho rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. nedošlo. Finančné riaditeľstvo podalo proti rozsudku krajského súdu odvolanie, pričom novým rozsudkom najvyššieho súdu z 31. januára 2018 bol rozsudok krajského súdu zmenený tak, že žaloba sťažovateľky bola zamietnutá. Najvyšší súd aj napriek svojmu skoršiemu rozhodnutiu teraz dospel k záveru odlišnému od právneho záveru krajského súdu a v plnom rozsahu sa stotožnil s právnymi závermi daňového úradu a finančného riaditeľstva.</p> <p>Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta porušenie práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru postupom najvyššieho súdu a jeho rozsudkom z 31. januára 2018. Zásadným argumentom pre rozhodnutie vo veci samej, ktorý vyžadoval špecifickú odpoveď, bolo tvrdenie sťažovateľky, že podmienka vlastníckeho práva, resp. práva nakladať s tovarom ako vlastník sa vzťahuje výlučne na dodanie tovaru kupujúcemu. Sťažovateľka nebola kupujúcou, a preto nie je možné ani odpočítanie dane podmieňovať tým, že nenadobudla právo nakladať s tovarom ako vlastník. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie princípu predvídateľnosti súdneho rozhodovania, a tým aj porušenie zásady právnej istoty, pretože najvyšší súd rozhodol odlišným spôsobom v skutkovo i právne obdobnej veci bez toho, aby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia na základe dostatočne precíznych argumentov vysporiadal s otázkou, prečo bola v danej veci sťažovateľke poskytnutá odlišná právna ochrana ako v jej iných obdobných veciach.</p> <p>Podľa sťažovateľky napadnutým rozsudkom došlo aj k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 a k porušeniu čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie tým, že nedošlo k predloženiu prejudiciálnych otázok súdnemu dvoru. Sťažovateľka poukazovala na podstatné rozdiely medzi skutkovým stavom v jej veci a rozsudkami Kretztechnik a Midland Bank, ktoré vo svojej argumentácii použil najvyšší súd. Súdny dvor neriešil vplyv vlastníckeho práva na odpočítanie dane pri dovoze tovaru, neriešil priamu a bezprostrednú súvislosť s ekonomickou činnosťou, ak náklady na obstaranie tovaru nevznikli, resp. nemohli byť súčasťou ceny zdaniteľného plnenia na výstupe. Z toho je zrejmé, že prejudiciálne otázky navrhované sťažovateľkou nevoli vecne, ale ani právne zhodné s otázkami, o ktorých sa už rozhodlo v prejudiciálnom konaní v analogickom prípade (nebolo teda možné uplatnenie teórie „acte éclairé“). Osobitne závažným faktorom podania návrhu súdnemu dvoru na zodpovedanie prejudiciálnej otázky je skutočnosť, že samotné finančné riaditeľstvo v podanom odvolaní považovalo za potrebné predložiť otázku súdnemu dvoru a rovnako ako sťažovateľka vysvetliť aplikáciu čl. 168 písm. e) smernice Rady 2006/112/ES (ďalej len "smernica") na daný prípad.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Hlavnou námietkou sťažovateľky je právna otázka, či podmienka vlastníckeho práva, resp. práva nakladať s tovarom ako vlastník sa vzťahuje výlučne na dodanie tovaru kupujúcemu. Keďže sťažovateľka nebola kupujúcou, nie je možné ani odpočítanie dane v jej prípade podmieňovať tým, že nenadobudla právo nakladať s tovarom ako vlastník. Ak by nárok na odpočítanie dane pri dovoze tovaru a pri dodaní služieb bol spojený s právom nakladať s tovarom ako vlastník, potom by to v zákone muselo byť expressis verbis uvedené. Keďže sťažovateľka tovar nekúpila, žiadne výdavky s tým spojené jej vzniknúť nemohli a je podľa nej v rozpore s logikou požadovať, aby výdavky, ktoré vzniknúť nemohli, boli súčasťou ceny zdaniteľného plnenia. Ide o nemožnú podmienku, a</p>

preto posudzovanie otázky, či neexistujúce náklady majú alebo nemajú priamu a bezprostrednú súvislosť s jej ekonomickou činnosťou, je v rozpore s logikou. V tejto súvislosti sťažovateľka (ale aj finančné riaditeľstvo) navrhla najvyššiemu súdu predložiť súdnemu dvoru 5 prejudiciálnych otázok týkajúcich sa výkladu čl. 167 a čl. 168 písm. e) smernice.

Podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodne čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva) všeobecný súd má možnosť predložiť prejudiciálnu otázku súdnemu dvoru. Týka sa to výkladu zmlúv, ako aj platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie. Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, môže sa obrátiť na súdny dvor, aby o otázke rozhodol. Ak sa takáto otázka predloží v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na súdny dvor. Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku súdnemu dvoru platí len pre taký vnútroštátny súd, ktorý je súdom poslednej inštancie v konkrétnom spore, t. j. súdom, proti rozhodnutiu ktorého nemožno podať žiaden opravný prostriedok (výnimkou je návrh na obnovu konania). Ak takýto súd nepredloží prejudiciálnu otázku súdnemu dvoru, hoci tak urobiť mal, otvára sa otázka ústavnosti jeho postupu so zreteľom na čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy. Nepredloženie veci súdnemu dvoru v prípadoch, keď je príslušný súd povinný tak urobiť, môže znamenať odňatie veci zákonnému sudcovi aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 388/2010).

Skúmanie, či ide o súd, proti rozhodnutiu ktorého už nie je prípustný žiaden opravný prostriedok, treba vykonať s ohľadom na konkrétny spor alebo inú právnu vec, rešpektujúc platný Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok), jeho systém opravných prostriedkov a súčasne aj judikatúru najvyššieho súdu riešiacu prípustnosť opravných prostriedkov, najmä dovolania. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky je súdom poslednej inštancie najvyšší súd alebo ústavný súd (IV. ÚS 206/08, III. ÚS 207/09). Vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu o práve na zákonného sudcu, možno konštatovať, že nepredložením prejudiciálnej otázky súdnemu dvoru dochádza k nesprávnemu obsadeniu súdu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, a teda k porušeniu základného práva na zákonného sudcu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 201/04, IV. ÚS 161/08).

Možno zhrnúť, že ak súd poslednej inštancie v prípade, že skúmané ustanovenie európskeho práva nemožno považovať za celkom jasné (*acte clair*) alebo judikatúrou súdneho dvora za objasnené v dostatočnej miere (*acte éclairé*), nepoloží súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku zameranú na správnu interpretáciu tohto ustanovenia, poruší základné právo strán konania na súdnu ochranu a na zákonného sudcu, resp. ich právo na spravodlivé súdne konanie.

Pri aplikovaní uvedených všeobecných princípov na daný prípad treba predovšetkým konštatovať, že v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (správne súdnictvo), na základe ktorej najvyšší súd vo veci konal a rozhodol, bolo odvolacie rozhodnutie najvyššieho súdu konečným rozhodnutím, proti ktorému dovolanie nebolo prípustné. Znamená to, že najvyšší súd v danom prípade rozhodoval ako súd poslednej inštancie.

Ďalej je podľa názoru ústavného súdu podstatná skutočnosť, že „Výbor pre DPH“ považoval za potrebné zaujať výkladové stanovisko k príslušným ustanoveniam smernice, čo by zaiste nebolo potrebné, keby boli sporné ustanovenia celkom jasné (*acte clair*) alebo judikatúrou súdneho dvora už v dostatočnej miere objasnené (*acte éclairé*). Prítom je nesporné, že výkladové stanoviská „Výboru pre DPH“ nemajú záväzný, ale iba odporúčajúci charakter.

Taktiež je dôležité, že iný senát najvyššieho súdu v skoršom konaní (rozsudok sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára 2013) zaujal právny názor v podstate zhodný s právnym názorom sťažovateľky. Jej návrh na položenie prejudiciálnej otázky súdnemu dvoru zamietol ako predčasný najmä preto, že v danom štádiu

konania vychádzal zo znenia slovenských právnych predpisov, ktoré podľa jeho názoru bolo možné v plnej miere na daný skutkový stav aplikovať bez nevyhnutnosti požiadať o výklad úijného práva. Nezamietol ho teda preto, že by podľa jeho názoru sporné ustanovenia smernice boli dostatočne jasné, resp. už objasnené. Naproti tomu, najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 Sžf 23/2016 z 31. januára 2018 zaujal stanovisko, podľa ktorého návrh na riešenie prejudiciálnej otázky nie je potrebné podávať, pretože už existujúce všeobecné právne závery súdneho dvora vyplývajúce z rozsudkov vo veciach Kretztechnik a Midland Bank je možné použiť aj v tomto prípade vo vzťahu k právu na odpočítanie dane.

Napokon ústavný súd považuje za potrebné spomenúť, že Občiansky súdny poriadok, aplikácia ktorého v danej veci i naďalej prichádza do úvahy, nepozná žiaden právny inštitút umožňujúci zjednocovanie rozhodovacej praxe jednotlivých senátov najvyššieho súdu v konkrétnej veci. Inštitút veľkého senátu, ktorý toto umožňuje, bol totiž zavedený až Civilným sporovým poriadkom. Vzhľadom na rozpornosť názorov dvoch senátov najvyššieho súdu v tej istej konkrétnej veci postup, ktorý najvyšší súd zvolil v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžf 23/2016, ani do budúcnosti nerieši jednoznačným spôsobom rozhodovanie o spornej právnej otázke úijného práva a umožňuje tak ďalšie trvanie právnej neistoty v tomto smere.

Podľa presvedčenia ústavného súdu boli splnené podmienky na to, aby najvyšší súd ako súd poslednej inštancie prerušil konanie a položil súdному dvoru príslušné prejudiciálne otázky umožňujúce spresniť výklad sporných článkov smernice (napr. v intenciách prvých 3 prejudiciálnych otázok vyplývajúcich z podania sťažovateľky z 8. septembra 2016 adresovaného najvyššiemu súdu). Keďže najvyšší súd takto nepostupoval, porušil tým základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na zákonného sudcu podľa čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo aj z iného dôvodu.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. V zásadnej ústavnoprávnej rovine platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty, resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné súdy rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom. V každom prípade sa však pri odchýlení od skoršej rozhodovacej praxe vyžaduje cielené zdôvodnenie odlišného stanoviska prijatého v obdobnej otázke (II. ÚS 274/2015, II. ÚS 275/2015, II. ÚS 19/2016, II. ÚS 300/2018).

Sťažovateľka namieta, že dva senáty najvyššieho súdu, ktoré v tejto veci konali a rozhodovali, dospeli pri posudzovaní rozhodujúcich právnych otázok k diametrálne odlišným záverom. Kým v rozsudku sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára 2013 rozhodol najvyšší súd v podstate v súlade s požiadavkami sťažovateľky, tak v rozsudku sp. zn. 6 Sžf 23/2016 z 31. januára 2018 jej nedal za pravdu, pričom k zmene skutkového či právneho stavu veci v čase medzi oboma rozhodnutiami nedošlo.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že hoci rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžf 23/2016 z 31. januára 2018 obsahuje ucelenú a jasnú argumentáciu, napriek tomu nezaujíma konkrétne stanoviská k rovnako ucelenej a jasnej argumentácii vyplývajúcej z rozsudku sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára

	<p>2013. Inými slovami, v neskoršom rozsudku absentuje cielené zdôvodnenie odlišného stanoviska. Toto pochybenie považuje ústavný súd za obzvlášť vypuklé a významné preto, že ide o odlišné stanovisko v tej istej veci (nie teda v inej obdobnej veci).</p> <p>Vzhľadom na uvedené závery už nebolo potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.</p> <p>Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie. Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžf 23/2016 z 31. januára 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd bude v novom odvolacom konaní viazaný vyslovenými právnymi názormi ústavného súdu.</p> <p>Sťažovateľka požadovala aj vyslovenie porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Tejto časti sťažnosti nebolo možné vyhovieť. Z čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy je zrejmé, že čl. 46 ods. 2 ústavy je v pomere špeciality voči generálnemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy. Článok 46 ods. 2 ústavy totiž ratione materiae zahŕňa v sebe základné právo na súdnu ochranu poskytovanú v rámci správneho súdnictva. V porovnaní s tým je čl. 46 ods. 1 ústavy svojím dosahom širší, lebo do jeho rámca spadajú všetky ostatné druhy súdnych konaní. V danom prípade poskytovali súdnu ochranu správne súdy, čo vylučuje možnosť porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy. Uvedené úvahy sa nevzťahujú na namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže tento uvedeným spôsobom súdnu ochranu nerozlišuje.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Najvyšší súd rozsudkom z 31. januára 2018 porušil základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na zákonného sudcu podľa čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2018 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho rozsudkom z 31. januára 2018 nevyhovuje.</p> <p>Sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania v sume 390,50 €.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov</p>	<p>IV. ÚS 206/08, III. ÚS 207/09 Súdny dvor EÚ: C-98/98 Midland Bank plc., C-408/98 Abbey National, C-465/03 Kretztechnik</p> <p>IV. ÚS 201/04, IV. ÚS 161/08</p> <p>NS SR: 3 Sžf 78-88/2012</p> <p>PL. ÚS 36/95, I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99</p>
<p>súvisiace právne predpisy kľúčové slová</p>	<p>zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov európske právo</p>

	daň-z pridanej hodnoty
--	------------------------

Nález - priet'ahy:

spisová značka	II. ÚS 131/2018
populárny názov	opakované priet'ahy
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Celkovú dĺžku predmetného konania v trvaní už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jej posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľnú s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka vystupuje pred okresným súdom v procesnom postavení žalovanej v 3. rade v konaní o zriadení vecného bremena. Pôvodne sa žalobcovia žalobou podanou dňa 12. 5. 1994 domáhali odstránenia stavby vo vlastníctve žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalobcovia upravili svoj návrh tak, že v prípade, že odstránenie stavby nie je účelné, žiadajú zriadiť vecné bremeno na ich ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalovaná v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice previedla nehnuteľnosti, ktorých sa konanie týka kúpnyimi zmluvami na sťažovateľku. Žalobcovia v súvislosti s tým, zmenili návrh a dožadujú sa zriadenia vecného bremena na svoju ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade, žalovaného v 2. rade - Mesta Košice a žalovanej v 3. rade - sťažovateľky. Súd pripustil zmenu návrhu a sťažovateľka je účastníčkou konania (teraz stranou sporu) v predmetnom konaní od 17. 6. 2004. Porušenie práva žalovanej v 1. rade na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu už bolo predmetom konania pred ústavným súdom. Ústavný súd svojim nálezom sp. zn. II. ÚS 284/08 zo dňa 27. 11. 2008 rozhodol tak, že namietané práva žalovanej v 1. rade porušené boli. Konanie nie je ani po viac ako 9 rokoch od vydania vyššie uvedeného nálezu ústavného súdu právoplatne skončené a celkovo trvá viac než 23,5 roka. Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia práva ne prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu.
z odôvodnenia	Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zjavne neprimeraná dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom.

Ústavný súd konštatuje, že celkovú dĺžku predmetného konania v trvaní už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jej posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľnú s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Ústavný súd už navyše v predmetnej veci svojimi nálezmi č. k. IV. ÚS 251/08-24 z 20. novembra 2008 a č. k. II. ÚS 284/08-25 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez prietahov. Už len od uvedených rozhodnutí ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, resp. nekonal vo veci efektívne. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústreďená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje iba na najvýraznejšie procesné pochybenia okresného súdu, ktoré spočívali najmä v tom, že napriek uvedeným, z pohľadu okresného súdu negatívnym nálezom ústavného súdu okresný súd konal vo veci nesústreďene, nariad'oval pojednávania s dlhými odstupmi (niekedy aj takmer ročnými), spájanie vecí bolo neefektívne, jeho meritórne rozhodnutie muselo byť zrušené krajským súdom, teda jeho úkony sa v mnohom javia ako alibistické, pričom takýto nepochopiteľne dlhodobý postup súdu svojimi dôsledkami môže nadobudnúť už charakter odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae).

Ústavný súd konštatuje, že takmer 10 rokov trvajúce konanie už po vyslovení porušenia čl. 48 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní je aj v kontexte 24 rokov trvania predmetného konania ničím neospravedlňiteľné, pretože ani po rozhodnutiach ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 251/08 a sp. zn. II. ÚS 284/08 okresný súd opakovane nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým

	<p>všeobecné súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov.</p> <p>Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojimi nálezmi v minulosti prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných prietáhov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov nevyhovel.</p> <p>Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané v sume 3 500 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už opakovane vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prikázal vo veci konať bez prietáhov, sťažovateľke už uložil satisfakciu a napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd samozrejme prihliadol aj na to, že sťažovateľka sa stala účastníčkou (stranou) konania 17. júna 2004.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu porušené boli.</p> <p>Sťažovateľke priznáva finančné zadosťúčinenie v sume 3 500 €, ktoré jej je okresný súd povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Sťažovateľke bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v sume 585,75 €.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03 I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02</p> <p>II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014</p> <p>IV. ÚS 251/08, II. ÚS 284/08</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	<p>prietahy v konaní</p> <p>nehnuteľnosť</p> <p>vecné bremeno-zriadenie</p>

spisová značka	II. ÚS 132/2018
-----------------------	------------------------

populárny názov	opakované priet'ahy
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Celkovú dĺžku predmetného konania v trvaní už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľnú s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým všeobecné súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka vystupuje pred okresným súdom v konaní o zriadení vecného bremena v pozícii žalovanej v 3. rade. Žalobcovia sa, pôvodne žalobou podanou dňa 12. 5. 1994, domáhali odstránenia stavby vo vlastníctve žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalobcovia upravili svoj návrh tak, že v prípade, že odstránenie stavby nie je účelné, žiadajú zriadiť vecné bremeno na ich ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade. V priebehu konania žalovaná v 1. rade previedla nehnuteľnosti, ktorých sa konanie týka kúpnyimi zmluvami na sťažovateľku. Žalobcovia v súvislosti s tým, zmenili návrh a dožadujú sa zriadenia vecného bremena na svoju ťarchu v prospech žalovanej v 1. rade, žalovaného v 2. rade - a žalovanej v 3. rade - sťažovateľky. Súd pripustil zmenu návrhu a sťažovateľka je účastníčkou konania (teraz stranou sporu) v predmetnom konaní od 17. 6. 2004. Porušenie práva žalovanej v 1. rade na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu už bolo predmetom konania pred ústavným súdom. Ústavný súd svojím nálezom sp. zn. II. ÚS 284/08 zo dňa 27. 11. 2008 rozhodol tak, že namietané práva žalovanej v 1. rade porušené boli a priznal jej finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk a náhradu trov konania. Napriek uvedenému, konanie, ktoré začalo v roku 1994 nie je ani po 23,5 roku od jeho začatia a ani po 9 rokoch od vydania označeného nálezu ústavného súdu právoplatne skončené. Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia práva na prerokovanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a žiada finančné zadost'učinenie v sume 10 000 eur.
z odôvodnenia	Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť vecí, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti vecí, ústavný súd konštatuje, že zjavne neprimeraná dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo

skutkovej zložitosti veci.

Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že celkovú dĺžku predmetného konania v trvaní už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľnú s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Ústavný súd už navyše v predmetnej veci svojimi nálezmi (vo vzťahu k iným stranám/účastníkom konania) č. k. III. ÚS 325/08-24 z 20. januára 2009, sp. zn. IV. ÚS 303/2014 z 9. septembra 2014 a č. k. IV. ÚS 21/2018-29 z 22. marca 2018 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov. Už len od uvedeného prvého rozhodnutia ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol naďalej nečinný, resp. nekonal vo veci efektívne, čoho dôkazom sú aj ďalšie dva označené nálezy ústavného súdu.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje iba na najvýraznejšie procesné pochybenia okresného súdu, ktoré spočívali najmä v tom, že napriek nálezu č. k. III. ÚS 325/08-24 z 20. januára 2009 bol okresný súd vo veci napríklad v období od júla 2010 do apríla 2012 bez akýchkoľvek dôvodov dlhodobo nečinný (takmer dva roky) a ani neskôr nekonal vo veci sústredene, jeho meritórne rozhodnutie muselo byť zrušené krajským súdom, teda jeho úkony sa v mnohom javia ako alibistické, pričom takýto nepochopiteľne dlhodobý postup súdu svojimi dôsledkami už nadobúda charakter odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae). Ústavný súd konštatuje, že takmer 10 rokov trvajúce konanie už po vyslovení porušenia čl. 48 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní je aj v kontexte 24 rokov trvania predmetného konania ničím neospravedliteľné, pretože ani po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 325/08-24 z 20. januára 2009 okresný súd opakovane nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým všeobecné súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojimi nálezmi v minulosti prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných priet'ahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu

	<p>konať bez zbytočných prietáhov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.</p> <p>Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadost'učinenie v sume 8 000 € "s prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný“.</p> <p>Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané v sume 3 500 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už opakovane vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prikázal vo veci konať bez prietáhov. Napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd samozrejme prihliadol aj na to, že sťažovateľka sa stala účastníčkou (stranou) konania 28. júla 2004.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu porušené boli.</p> <p>Sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 €.</p> <p>Sťažovateľke bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v sume 585,75 €.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použitá odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02</p> <p>II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014</p> <p>III. ÚS 325/08-24, IV. ÚS 303/2014, IV. ÚS 21/2018-29</p> <p>IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	<p>konanie-rýchlosť</p> <p>konanie-efektívnosť</p> <p>prietahy v konaní-extrémne</p> <p>vecné bremeno-zriadenie</p>

spisová značka	II. ÚS 353/2018
populárny názov	opakované prietahy
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a	Nález - Nález

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Obdobie minimálne štyroch rokov, kedy okresný súd nevykonával vo veci úkony bez akýchkoľvek zákonných dôvodov, treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom nedošlo v dôsledku zložitosti vecí ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka je stranou konania, ktoré začalo na okresnom súde dňa 3. 10. 1994. Predmetné konanie bolo začaté na základe žaloby žalobcov domáhajúcich sa odstránenia stavby sťažovateľky postavenej na pozemku, o ktorom žalobcovia tvrdili, že napriek jeho vyvlastneniu je ich vlastníctvom. Porušenie práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu už bolo predmetom konania pred ústavným súdom. Ústavný súd svojím nálezom sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo dňa 16. 12. 2008 rozhodol tak, že namietané práva sťažovateľky porušené boli, priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 90 000 Sk a náhradu trov konania. Ani po vydaní nálezu ústavného súdu však nedošlo k právoplatnému skončeniu konania v predmetnej veci a toto prebieha doposiaľ. Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej dohovoru postupom okresného súdu.
z odôvodnenia	Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' vecí, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že neprimeraná dĺžka posudzovaného konania po vydaní nálezov č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 už nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní po rozhodnutí ústavného súdu č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie predmetného konania už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Navyše ústavný súd už v predmetnej veci svojím nálezom č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k sťažovateľke a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez prieťahov. Už len od uvedeného rozhodnutia ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, konkrétne od 9. februára 2015 do 9. októbra 2015 (sedem mesiacov), a jeho postup je poznačený najmä neefektívnou činnosťou.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Ústavný súd poukazuje na najvýraznejšie procesné pochybenie okresného súdu, ktorý dovolanie podané žalobcami proti rozsudku odvolacieho súdu z 19. mája 2010, doručené okresnému súdu 29. júla 2010, riadne nezažurnalizoval a napriek upozorneniu žalobcov na toto pochybenie súdu (doručenému súdu 6. mája 2011, pozn.) vyzval žalobcov na zaplatenie poplatku za dovolanie až výzvou z 28. mája 2013, doručil dovolanie na vyjadrenie žalovaným až podaním z 3. septembra 2013 a predložil ho na rozhodnutie dovolaciemu súdu až 13. decembra 2013, teda po viac ako 3 rokoch a 5 mesiacoch od podania dovolania okresnému súdu.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v posudzovanej veci opakovane nečinný a neefektívne činný, pričom najmä uvedená neefektívna činnosť nie je v kontexte 24 rokov trvania napadnutého konania ničím ospravedliteľná, pretože počas minimálne štyroch rokov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02).

Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prieťahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných

	<p>prieťahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov rozhodol tak, že sťažnosti v tomto bode nevyhovuje.</p> <p>Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 4 000 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, prikázal vo veci konať bez prieťahov, sťažovateľke už priznal finančné zadosťúčinenie (satisfakciu), napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Okresný súd v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 porušil základné právo sťažovateľky, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Sťažovateľke priznáva finančné zadosťúčinenie v sume 4 000 €.</p> <p>Sťažovateľke bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v sume 570,06 €.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použitá odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03 I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02 IV. ÚS 239/08 II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	stavba-odstránenie vyvlastnenie prieťahy v konaní-opakované

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.